

Correctievoorschrift VWO

2025

tijdvak 2

Latijnse taal en cultuur

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Latijns woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1 maximumscore 1

Venus is bang dat de Trojanen hun bestemming niet zullen bereiken / dat de beloften met betrekking tot Aeneas / tot de Trojanen niet vervuld zullen worden / dat Jupiter op andere gedachten gekomen is / zal komen (met betrekking tot Aeneas en de andere Trojanen) / dat Rome niet gesticht zal worden.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

2 maximumscore 1

(Romanos, rerum) dominos (regel 282)

3 maximumscore 1

(Romanos, gentemque) togatam (regel 282)

4 maximumscore 2

- cura (regel 261) 1
- aestas (regel 265) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 1

enerzijds eeuwig / qua tijd (onbegrensd); anderzijds onmetelijk / qua ruimte (onbegrensd)

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

6 maximumscore 2

twee van de volgende antwoorden:

- het oordeel van (de Trojaan) Paris(, waarin Juno niet als mooiste erkend werd)
- (Juno's jaloezie op) Ganymedes
- de afkomst van de Trojanen (uit overspel van Jupiter)

Of woorden van overeenkomstige strekking.

per juist antwoord

1

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer als een van de antwoorden is genoteerd 'de (voorspelde) verwoesting van (haar geliefde stad) Carthago (door de afstammelingen van de Trojanen)'.

7 maximumscore 1

– ∪ ∪ | – ∪ ∪ | – ∪ ∪ | – – | – ∪ ∪ | – –

8 maximumscore 2

twee van de volgende antwoorden:

- Ze worden vergoddelijkt / heel beroemd.
- Ze behalen succes(sen) in de oorlog / onderwerpen volken.
- Ze hebben dezelfde stammoeder / een goddelijke afstamming.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

per juist antwoord

1

9 maximumscore 1

In het Latijn is imperium het lijdend voorwerp; in de vertaling is 'heerschappij'/het het onderwerp.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'In het Latijn is imperium accusativus en het is vertaald als(of het) nominativus (is).'*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 1

(nascetur is een) futurum

11 maximumscore 1

geminam prolem (regel 274)

12 maximumscore 1

In regel 291 wordt de afwezigheid van oorlog / wordt het einde van de burgeroorlog(en) beschreven; zelfs Quirinus/Romulus en Remus (die hevig met elkaar in conflict waren, wat uitliep op de moord op Remus,) hebben zich (nu) verzoend / werken/zijn (nu) samen.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

13 maximumscore 1

een van de volgende antwoorden:

- dirae (regel 293); dit woord is verbonden met portae/poorten (regel 294), maar past qua betekenis bij Belli/oorlog(stempel) (regel 294).
- saeva (regel 295); dit woord is verbonden met arma/wapens (regel 295), maar past qua betekenis bij Furor/razernij/woede/vechtlust (regel 294).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *De aanwijzing 'Of woorden van overeenkomstige strekking' geldt alleen voor het antwoorddeel na de puntkomma.*

Tekst 2

14 maximumscore 1

De Romeinen stammen (volgens Vergilius via Aeneas) van de Trojanen af; Troje is verwoest (door de Grieken en daarom zal op hen wraak genomen worden).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 1

(Tweede en Derde) Punische oorlogen

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'Tweede/Derde Punische oorlog' / 'Punisch(e)'.

16 maximumscore 1

republiek

Of woorden van overeenkomstige strekking.

17 maximumscore 1

alii (regel 847)

18 maximumscore 1

836; 840

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

19 maximumscore 1

847; 850

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

20 maximumscore 1

Voorbeelden van een goed antwoord zijn:

- Nee, ik vind niet dat hij de onderworpenen spaart, bijvoorbeeld door het doden van Turnus (wiens daden ik tot onvermijdelijke oorlogshandelingen reken).
- Ja, ik vind dat hij hoogmoedigen straft, bijvoorbeeld door Turnus te doden (die zich hoogmoedig gedragen had nadat hij Pallas gedood had).

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer uit het antwoord alleen impliciet blijkt aan welk onderdeel van het tekstgedeelte tu t/m superbos (regel 851-853) gerefereerd wordt.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 1

De naamgenoot is familie van Augustus / de vroeg gestorven neef / schoonzoon van Augustus (en Vergilius wil de familie van Augustus eren) / is/was de beoogde opvolger van Augustus.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer in plaats van 'familie' is genoteerd 'een kleinzoon'.

22 maximumscore 1

In de vertaling staat 'te paard' / staat de weergave van eques na de komma; in het Latijn (van tekst 2) staat eques voor de komma / in de andere (Latijnse) tekstuitgave staat de komma (blijkbaar) voor eques.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

23 maximumscore 1

rem Romanam sistet (regel 857-858)

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer is geantwoord 'Hic rem Romanam sistet (regel 857-858)'.

Afbeelding 1

24 maximumscore 1

(de) Sibylle

Tekst 3

25 maximumscore 1

Ze heeft de (gewapende) strijd van de Latijnen / tegen de Trojanen gestimuleerd en gesteund. / Ze heeft Turnus gestimuleerd mee te vechten met de Latijnen. / Ze heeft de Trojanen (tot dit moment) steeds tegengewerkt.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
26 maximumscore 1	Ze vraagt Jupiter / probeert de Latijnse cultuur (als belangrijkste) te laten voortbestaan. / Ze zet zich op diplomatieke wijze in. / Ze zet zich in door voor Latium / de Latijnen een goed woordje te doen (bij Jupiter). Of woorden van overeenkomstige strekking.	
27 maximumscore 2	drie van de volgende antwoorden: – alliteratie – anafora – chiasme – hyperbaton – parallelisme – polysyndeton indien drie antwoorden goed indien twee antwoorden goed indien minder dan twee antwoorden goed	2 1 0
	Opmerkingen – <i>Niet fout rekenen wanneer als een van de antwoorden is genoteerd 'tautologie'.</i> – <i>Niet fout rekenen wanneer als een van de antwoorden is genoteerd 'tricolon'.</i>	
28 maximumscore 1	Itala congrueert met (de ablativus) virtute / niet met (de nominativus) propago; de laatste lettergreep / de (tweede) a (van Itala) is namelijk lang (en dus is Itala een ablativus). Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	Opmerking <i>Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i>	
29 C		
30 D		
31 maximumscore 1	(regel) 840	
32 maximumscore 1	respect (hebben) voor de goden / pietas/plichtsgetrouwheid Of woorden van overeenkomstige strekking.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 1

relinquit (regel 842) is een praesens historicum / duidt een gebeurtenis in het verleden aan; relinquo (regel 818) (staat in de directe rede en) duidt een gebeurtenis op het spreekmoment aan / is gelijktijdig aan het spreekmoment.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer met betrekking tot relinquo geantwoord is 'het is een gewoon praesens'.*

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerking vooraf

Een praesens historicum mag met een onvoltooid verleden tijd of een onvoltooid tegenwoordige tijd vertaald worden.

Kolon 34 (regel 223-224)

34 maximumscore 2

Tum litore curvo exstruimusque toros

We zetten toen (de) aanligbedden neer op het bochtige strand / op de gewelfde kust

Tum vertaald als voegwoord

1

Kolon 35 (regel 224)

35 maximumscore 1

dapibusque epulamur opimis.

en (we) hielden een feestmaal met het rijke/kostelijke voedsel / en (we) gebruikten de maaltijd met het rijke/kostelijke voedsel / en (we) hielden een rijk/kostelijk feestmaal / en (we) gebruikten een rijke/kostelijke maaltijd

Niet fout rekenen: en (we) aten een rijke/kostelijke maaltijd (op)

Niet fout rekenen: **dapibus** vertaald als meervoud

Kolon 36 (regel 225-226)

36 maximumscore 1

At subitae (kolon 37) adsunt Harpyiae

Maar plotseling verschenen er Harpijen / waren er Harpijen aanwezig

Niet fout rekenen: **Harpyiae** de Harpijen

Vraag	Antwoord	Scores
37	Kolon 37 (regel 225) maximumscore 1 horrifico lapsu de montibus in/met/door een huiveringwekkende duikvlucht vanaf/uit de bergen	
38	Kolon 38 (regel 226) maximumscore 2 et magnis quatiunt clangoribus alas, (en ze) schudden/sloegen (met) hun/de vleugels met/onder veel/heftig/luid gekrijs/geklapper/lawaai / veel/heftige/luide schreeuwen Niet fout rekenen: magnus groot	
39	Kolon 39 (regel 227) maximumscore 1 diripiuntque dapes (en ze) verscheurden/roofden het voedsel/feestmaal Niet fout rekenen: dapes vertaald als meervoud	
40	Kolon 40 (regel 227-228) maximumscore 2 contactuque omnia foedant immundo; en (ze) vervuilden alles door/met (hun) smerige/onreine aanraking omnia alle(n)	0
41	Kolon 41 (regel 228) maximumscore 2 tum vox taetrum dira inter odorem. toen/daarna (weer)klonk hun/de/het/een afgrijselijk(e)/onheilspellend(e) stem/geluid bij/tijdens hun/een/de stank / akelige geur Niet fout rekenen wanneer er geen persoonsvorm is genoteerd of wanneer in plaats van 'klonk' is genoteerd 'was'. Niet fout rekenen: taetrum odorem akelige stank tum vertaald als voegwoord	1
42	Kolon 42 (regel 229-231) maximumscore 1 Rursum (kolon 43) instruimus mensas Wij stelden de tafels/maaltijd(en) weer op / dekten de tafels weer / bereidden de maaltijd(en) weer Niet fout rekenen: mensas de tafel	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Kolon 43** (regel 229)
43 maximumscore 2
 in secessu longo sub rupe cavata
 in/bij een diepe inham onder een holle/uitgeholde rots / onder in een holle kloof

De woorden 'arisque reponimus ignem' zijn voorvertaald als 'en we maakten het vuur op het altaar weer aan'.

- Kolon 44** (regel 232-233)
44 maximumscore 2
 rursum (kolon 45) turba sonans praedam pedibus circumvolat uncis,
 (maar/en) de/een geluid makende massa / de/een krijsende troep
 vloog/fladderde / de/een massa/troep vloog/fladderde krijsend / geluid
 makend weer (rond)om de/hun buit/prooi met (hun) geklauwde/gekromde
 poten/klauwen

Niet fout rekenen: **pes** voet

Niet fout rekenen: **pedes unci** klauwen

uncus (weer)haak/kram

0

- Kolon 45** (regel 232)
45 maximumscore 2
 ex diverso caeli caecisque latebris
 vanaf een andere kant van de hemel en (van)uit (de/hun)
 verborgen/donkere schuilplaatsen/holen

caecus blind

1

- Kolon 46** (regel 234)
46 maximumscore 1
 polluit ore dapes.
 (en) maakte de maaltijd / het voedsel/feestmaal vuil met de/hun
 snavel/bek/mond

Niet fout rekenen: **polluit** (ze) maakten vuil / hij/zij/het maakte vuil

Niet fout rekenen: **ore** met/vanuit de/hun opening

Niet fout rekenen: **dapes** vertaald als meervoud

Wanneer **daps** met dezelfde onjuiste betekenis is weergegeven als in kolon 35 en/of in kolon 39, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.

Vraag	Antwoord	Scores
47	Kolon 47 (regel 234-235) maximumscore 1 Sociis tunc (kolon 48) edico Toen beval ik mijn/de kameraden socius bondgenoot tunc vertaald als voegwoord Wanneer tunc op dezelfde manier onjuist is weergegeven als tum in kolon 34 en/of 41, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	0 0
48	Kolon 48 (regel 234) maximumscore 1 arma capessant dat ze (hun/de) wapens grepen / moesten grijpen / (om) (hun/de) wapens te grijpen	
49	Kolon 49 (regel 235) maximumscore 2 et dira bellum cum gente gerendum. en (beval ik / ik beval) dat er met/tegen de/een afgrijselijke soort / het/een afgrijselijk(e) volk (een) oorlog gevoerd moest worden Niet fout rekenen: Sociis (kolon 47) hier nogmaals vertaald, als dativus auctoris: door mijn/de kameraden / door hen Niet fout rekenen: bellum gerendum dat er (een) oorlog gevoerd werd dira niet verbonden met gente	1
50	Kolon 50 (regel 236) maximumscore 1 Haud secus ac iussi faciunt Zij deden/handelden precies zoals hun bevolen was / precies zoals bevolen	
51	Kolon 51 (regel 236-237) maximumscore 2 tectosque per herbam disponunt enses (en ze) legden (hun/de) zwaarden verspreid uit het zicht door/over/in het gras(veld) neer Niet fout rekenen: per op Niet fout rekenen: enses hun zwaard herbam stengel(s)/halm(en)	1

Vraag	Antwoord	Scores
52	Kolon 52 (regel 237) maximumscore 1 et scuta latentia condunt. en (ze) verstopten (hun/de) schilden zodat ze niet te zien waren Niet fout rekenen: scuta hun schild	
53	Kolon 53 (regel 238-239) maximumscore 2 Ergo ubi (kolon 54) sonitum per curva dedere litora, Zodra zij dus/dan (hun/een/het) gekrijs lieten horen over het bochtige strand / langs/door de gewelfde kust Niet fout rekenen: litora vertaald als meervoud Niet fout rekenen wanneer in plaats van 'zij' is genoteerd 'de Harpijen'. ubi waar	1
54	Kolon 54 (regel 238) maximumscore 1 delapsae (nadat ze) omlaag gevlogen/gegleden (waren) / terwijl ze omlaag vlogen/gleden / omlaag vliegend/glijdend Niet fout rekenen wanneer delapsae attributief bij 'de Harpijen' in kolon 53 is vertaald.	
55	Kolon 55 (regel 239-240) maximumscore 2 dat signum specula Misenus ab alta aere cavo. gaf Misenus vanaf een/zijn/de hoge uitkijkpost een/het teken/signaal met/op zijn/de/een trompet Niet fout rekenen: specula hoogte/(berg)top Niet fout rekenen: aes cavum holle trompet specula (sprankje) hoop aes cavum hol koper/brons aes cavum elke andere betekenis dan (holle) trompet / hol koper/brons of een synoniem daarvan	0 1 0
56	Kolon 56 (regel 240) maximumscore 1 Invadunt socii Mijn/de kameraden vielen (ze) aan / overvielen ze	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Kolon 57** (regel 240)
- 57 maximumscore 1**
 et nova proelia temptant,
 en (ze) probeerden een bizarre strijd / bizarre gevechten (uit)
- Niet fout rekenen: en (ze) vielen (ze) aan in/met een bizarre strijd / in/met bizarre gevechten
 Niet fout rekenen: **novus** nieuw
- Kolon 58** (regel 241)
- 58 maximumscore 2**
 obscenas pelagi ferro foedare volucres.
 om de onfatsoenlijke/schaamteloze/angstaanjagende zeevogels met wapengeweld / met (hun/de) zwaard(en) / (ijzeren) wapen(s) te doden
- Niet fout rekenen: **ferro** gewapend
 Niet fout rekenen: **ferrum** ijzer/staal
 (**obscena**) **volucris** nachtuil

0

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf.
 Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Vergilius, Aeneis 1.257-296
- afbeelding 1 Reclamekaart van de Engelse firma Liebig Bouillonblokjes: The Aeneid, Vision of Aeneas at the Elysian Fields, <https://nl.pinterest.com/pin/412360909604018562/>, bekeken op 12 september 2024
- tekst 2 Vergilius, Aeneis 6.836-859, vertaling B. Bijnsdorp, <https://benbijnsdorp.nl/vergilius.html#Overzicht>, bekeken op 12 september 2024
- tekst 3 Vergilius, Aeneis 12.818-842
- tekst 4 Vergilius, Aeneis 3.223-241
- vraag 18/19 Horatius Epistulae 2.1.156-157, vertaling P. Schrijvers, Horatius Verzamelde gedichten, Groningen 2003
- vraag 31 Vergilius, Aeneis 1.48-49, vertaling M.A. Schwartz, Vergilius Aeneis, Amsterdam 1989